

Konsul Viktor Peterson – patronen på Hästö

I slutet av 1800-talet var Hästö kanske det mest omtyckta målet för Karlskroniternas söndagsutflykter. Runt staden låg blekingsekorna och kronobarkarna tätt invid varandra med beslagna segel. Familjer med fyllda korgar och bylten i händerna strävade uppför de branta Hästöbergen, varifrån utsikten var underbar.

Författaren Sven-Öjvind Swahn har i sin bok ”Gårdar och människor i det gamla Karlskrona” skrivit ett långt kapitel om Hästö historia. Att redogöra för Hästö historia hör ej till de lättaste uppgifterna i genren. De bevarade källorna är synnerligen sparsamma och dokument som möjligen skulle ha kunnat ge något mera än endast namn och data är till största delen försvunna. Borgerskapets i Karlskrona köpehandlingar som brann upp vid storbranden i staden 1790 hade säkerligen åtskilligt av kulturhistoria att berätta.

Ur nämnda bok följer här ett urklipp som handlar om hur den Ernbergska släktens ana, konsuln och grosshandlaren Victor Peterson, blev ägare till Hästö.

*

”Hästö såldes år 1861 till fru Clementine Graveley mot en köpeskilling av 31 000 rdl riksmünt. Av köpeskillingen stiftades en pensionsfond för borgerskapet i Karlskrona, Ronneby och Kristianopel, vilken pensionsinrättning var den första i sitt slag i Sverige. Borgerskapet, de hantverkare och köpmän i Karlskrona som ägde burskap och voro besuttna inom stadens hank och stör, var från och med nu alltså ägare till Hästö. Efter fru Graveley var Hästö under helt korta intervaller i flera händer tills det slutligen köptes av konsul Victor Peterson (Ernberg). Detta sista köp föregicks av ett flitigt annonserande i en hel del tidningar och dessa annonser äro goda källor, när det gäller att få reda på hur det såg ut på Hästö i de dagarna. Som väl var voro annonserna på den tiden inte fullt så dyra per millimeter, som de senare blivit, varav följde, att tillsalu-annonsen för Hästö gård, när fru Graveley sålde hemmanet på auktion, upptog nära en helspalt.

Se början på fru Graveleys annons i mitten. Där står:

Auktion

I anseende till tilltänkt avflyttning från orten låter ägarinnan, änkefru Clementine Graveley, född af Trolle, på offentlig auktion, som förrättas å torsdagen den 29 nästa augusti kl. 12 på dagen, försälja sitt hemman 5/8 mt. kronor skatte n:r 61 Hästö Augerums socken, Östra härad och Blekinge län.

Detta hemman är beläget uti en särdeles naturskön trakt ¼ mil sjö- och landsväg från Karlskrona, invid den blivande järnvägen, 3 mil från köpingen Ronneby och ½ mil från byn Lyckeby samt tvenne sidor omgiven av Östersjön. –Arealen utgör 360 tunnland 31,8 kappland, därav åkerjorden är av utmärkt beskaffenhet och bestående av svartmylla på mergelbotten, lämnar 10:e kornet; ängen 145 á 150 parlass hö, vartill kan räknas från de vidsträckta sjöstränderna årligen bärgade 250 á 300 travar vass, ett för kreaturen begärligt foder; samt skogsmarken med bränsle fullt tillräckligt till husbehov. Årliga utsädet har i medeltal varit 12 tunnor råg, 3 tunnor vete, 8 tunnor korn, 18 tunnor havre, 1 tunna vicker samt 30 tunnor potatis, förutom foderrötter, turnips och lin.

Egendomen har vinter och sommar fött 20 st. kor, 1 st. tjur, 12 st. ungdjur, 4 par oxar, 6 st. hästar, 40 st. får, 8 á 10 st. svin samt en stor mängd fjäderfän såsom cirka 500 st. höns, förutom kalkoner, gäss, ankor m.m. som med godsskötsel lämnat ganska riklig avkastning och blivit lätt avyttrat såväl i Karlskrona som i Stockholm. Från det ypperliga fiskevattnet hämtas årligen, bland annat, flera tusen valar sill, som vanligen betingar 25 á 33 öre per val. God jakt kan också idkas å lägenheten.

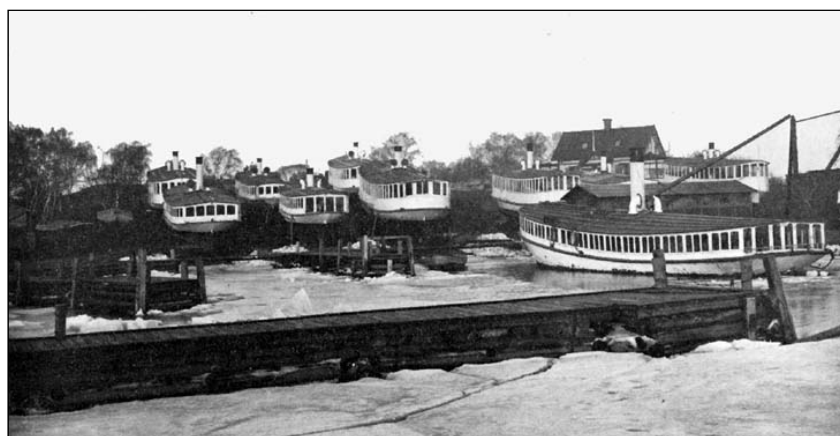
Madammerna från Hästö anländer till staden med korgar fulla av sill försäljning

Bebyggd för ståndspersoner har egendomen: 1:0 Corps de logis uti den ena i parkstil anlagda gården, bestående av 19 väl försedda rum i två våningar, varibland tvenne salonger med härlig utsikt åt havet, 2:ne kök, större skafferier, källare m. fl. andra bekvämligheter, stor och rymlig vind, varest ytterligare kunna inredas 4 rum om så önskas. Dessutom finnes en nybyggnad inredd till 4 rum, jämte spannmålsvind och källare. 2:0 Uthusbyggnader, som äro uppförda 1864 och 1865 och bestå av a) en koladugård inredd efter nutidens fordringar med foderbord och vattenrännor för 30

fäkreatur samt kättar för kalvar och får, b) en ladugård innehållande loge med tröskverk, tvenne större sädeslador samt fodervind; c) en ladugård innehållande stall för 8 hästar och 4 par oxar, en större vagnsbod, vedbod samt tvenne foderskullar; och d) en större källare med vind och torn.

Dessutom finnes drängstuga, tvättstuga, kägelbana, musikläktare i parkträdgården, diverse smärre erforderliga uthus och tvenne bättre sjöbryggor. Fyra större trädgårdar med en mängd ädla, rikligt givande fruktträd och bärbuskar finnas å egendomen, därav den ena såsom nu är nämnt, är anlagd uti en vacker parkstil och belägen invid corps de logis byggnaden.

Flera tillhörande holmar och skär kunna ock, rätt använda, giva riklig avkastning eller med fördel avyttras. Såsom varande en av de mest lättbrukta i länet skötes egendomen endast med biträde av trenne drängar, men under slåttertiden ha särskilt 2 karlar och 4 kvinnor varit använda för de därvid förekommande arbetena. Kommunikationen är särdeles bekväm och sommartiden anlöpa någon av de till Lyckeby gående ångsluparna flera gånger dagligen, ända till varje halvtimme om så erfordras.

Ovan: Ångbåten Gustaf 1930 på rutten Verkö-Lyckeby-Hästö. Nedan: Hästö varv.

Oberäknat den vinst egendomen giver av själva jorden skulle densamma såsom för sitt förträffliga läge särdeles väl passa för någon fabriksanläggning eller annat industriellt företag giva en betydligt ökad inkomst, därest någon praktisk och företagsam person finge hand om den. Sålunda kan bl.a. nämnas att sedan rättigheter att hålla schweizerirörelse å egendomen blivit meddelad har denna rörelse år från år lämnat allt mera inkomster, så att man också sagt, att den på ganska kort tid lämnat ortens övriga restauranter långt efter sig.

Flera s.k. villor kunna o lägenheten uppföras och lämna sina ägare god avkastning, helst egendomen med sin täcka ekpark samt härliga natur erbjuder de mest omväxlande vyer, varför den också ganska träffande blivit liknad vis Stockholms djurgård.”
(Slut på annonsen!)

Försäljning av gården ägde rum på auktionsdagen, men den växlade sedan under det närmaste halvåret ägare trenne gånger genom exekutiv auktion, och i Blekinge Läns Tidning för den 5 april 1873 läses följande kungörelse:

Observera. 3:e exekutiva auktionen å Hästö

”Genom kungörelse den 24 mars 1873 meddelar Landshövdinge-Embete i länet, att hemmanet 5/8-dels mantal n:r 61 Hästö i Blekinge län kommer att ånyo till försäljning utbjudas å Landskontoret i Karlskrona den 30 april kl. 11 fm. Detta hemman är känt för sitt verkligen utmärkt vackra och fördelaktiga läge och kan sålunda i en reell och driftig köparens hand åter vinna det goda förtroende det av ålder ägt men under nuvarande innehavares förvaltning förlorat, och hänvisas för övrigt, beträffande hemmanets förmåner, till den beskrivning, som varit införd i Blekinge läns Tidning under loppet av juni-augusti månader samt i Nya Dagligt Allehanda, Göteborgs Handelstidning och Sysvenska Dagbladet Snällposten under samma tid.”
(Slut på annonsen!)

Vid denna sista exekutiva auktion inköptes Hästö av konsul Viktor Peterson (Ernberg), vilken anlade en mindre stocksåg i viken mot Verkö, vilket sågverk var i verksamhet till i början av 1900-talet. Under konsul Petersons ägotid avstyckades år 1875 den s.k. Koholmen, som för 5 000 kronor inköptes av Kongl. Maj:t och kronan, och på vilken holme Oscarsvärns fästning sedermera byggdes .

Oscarsvärn idag: Framsidan störs av biltrafiken – men baksidan slumrar tyst och öde

Konsul Peterson lät även avskilja ett antal s.k. parceller, vilka i sin tur såldes till enskilda ägare, som här byggde sig sommarvillor. År 1898 köpte juvelerare C. Hellsten Hästö för en köpesumma av 36 210 kronor av då avlidne konsul V. Petersons arvingar samt började något år senare avstycka och försälja villatomter, och samma år byggdes ute på nordöstra Hästö de tre första villorna. En av villorna, ”Marylund”, uppfördes av fröken Mary Olsen, som ännu äger densamma. Fröken Olsen som är född på Hästö gård, är den äldsta nu levande Hästöbon (1937). Efter 1918 har både norra och södra Hästö blivit tätbebyggt med villor och sommarnöjen. Och därmed äro vi inne i vår egen tid, och det enda tillägget, som behöver göras, är väl att Hästö den 1 januari år 1934 inkorporerades med Karlskrona”, slutar Sven-Öjvind Swahn sin historik över ön.

Doris och Viktor Peterson

Doris, född Christiansen

Grosshandlaren och konsuln Viktor Peterson var patron på Hästö åren 1873-1891

Jonas Hök
Mars 2011